

به نام آن که جان را فکرت آموخت

مرجع

اپیدمیولوژی بیماری‌های شایع ایران

جلد (۳)

سرطان‌ها

(نویسنده: دکتر پروین یاوری)

شورای نویسندگان

با سرپرستی دکتر پروین یاوری

(استاد اپیدمیولوژی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی)

ویراستاران

دکتر رضا چمن، دکتر احمد خسروی

(استاد اپیدمیولوژی - دانشیار اپیدمیولوژی)

انجمن علمی اپیدمیولوژیست‌های ایران

انتشارات گپ

انتشارات گپ

GAPnashr

ناشر:

شایسته تجلیل کتاب سال ۱۳۹۴

برنده جایزه کتاب پزشکی سال ۱۳۹۰

برنده جایزه کتاب فصل زمستان ۱۳۸۸

لوچ پاس، مشاوره کتاب و خانواده ۱۳۸۶

عنوان و نام پدیدآور : مرجع اپیدمیولوژی بیماری‌های شایع ایران [کتاب] / شورای نویسندگان با سرپرستی پروین یاوری ؛ ویراستاران رضا چمن، احمد خسروی ؛ [به سفارش] انجمن علمی اپیدمیولوژیست‌های ایران.

وضعیت ویراست : ویراست ۲.

مشخصات نشر : انتشارات گپ، رشت، ۱۳۹۹-.

مشخصات ظاهری : ج۳: مصور، جدول، نمودار.

شابک : دوره: 4-978-600-7197-00؛ ج.۱: 2-978-622-7236-00؛ ج.۳: 3-978-622-7236-51

وضعیت فهرست نویسی : فایا (چاپ دوم)

یادداشت : چاپ دوم.

یادداشت : ج. ۳ (چاپ اول: ۱۴۰۰) (فایا)

یادداشت : کتابنامه.

مندرجات : ج. ۱. بیماری‌های واگیر-- ج. ۲. سرطان ها

موضوع : همه‌گیرشناسی -- ایران Epidemiology -- Iran

موضوع : بیماری‌های واگیر -- ایران Communicable diseases -- Iran

شناسه افزوده : یاوری، پروین، ۱۳۲۹ -

شناسه افزوده : چمن، رضا، ۱۳۵۰ - ویراستار

شناسه افزوده : خسروی، احمد، ۱۳۵۵ - ، ویراستار

شناسه افزوده : انجمن علمی اپیدمیولوژیست‌های ایران

رده بندی کنگره : RA۶۵۰/۷

رده بندی دیویی : ۶۱۴/۴۰۹۵۵

شماره کتابشناسی ملی : ۶۱۴۲۹۷

تفصیف ویژه و ارسال پست رایگان در فرید اینترنتی سایت انتشارات

مرجع اپیدمیولوژی بیماری‌های شایع ایران (ج۳ - سرطان‌ها/ویراست دوم)

نویسندگان	: شورای نویسندگان با سرپرستی دکتر پروین یاوری
ویراستاران	: دکتر رضا چمن، دکتر احمد خسروی
سفارش	: انجمن علمی اپیدمیولوژیست‌های ایران
ناشر	: انتشارات گپ (گروه بهداشت و علوم پزشکی)
نوبت و سال چاپ	: اول از ویراست دوم، ۱۴۰۰ ۱ ویراست یکم ۱۳۹۳
شمارگان	: ۴۰۰ نسخه (۲۵۶ صفحه وزیری)
قیمت	: ۷۹,۰۰۰ تومان
شابک	: ۹۷۸-۶۲۲-۷۲۳۶-۵۱-۴
آدرس ناشر و سفارش	: ۱- تهران- صندوق پستی ۵۹۹۴-۱۴۱۵۵، تلفکس: ۰۹۰۲۳۲۵۷۵۰۰-۳-۶۶۴۳۷۳۳۲ پشتیبان: ۲- رشت- خیابان ۲۲ بهمن، مجتمع کاسپین تلفکس: ۰۱۳-۳۳۲۴۴۳۱۵

مرکز فروش اینترنتی www.gapnashr.com و ارسال پستی ۰۶۶۴۳۷۳۳۲ - ۰۲۱

طبق مواد ۱۹ و ۲۳ قانون حمایت از مؤلفان و مصنفان، هرگونه کپی‌برداری، خلاصه‌برداری، تکثیر کلی یا جزئی از مطالب کتاب، بدون اجازه‌ی ناشر یا مؤلف، جرم بوده و پیگرد قانونی را به همراه دارد. این کتاب با حمایت وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی منتشر شده است.

IEA

انجمن علمی
اپیدمیولوژیست‌های ایران

اسامی شورای نویسندگان (به ترتیب حروف الفبا)

• دکتر احمد رضا شمشیری

• دکتر رویا صفری فرامانی

• دکتر الهام محبی

• دکتر آزاده محبی

• دکتر قباد مرادی

• دکتر مهدی مرادی نظر

• دکتر سیما مسعودی

• دکتر حسین مولوی وردنجانی

• دکتر مسعود مهر آذین

• دکتر کیومرث ناصری

• دکتر فرید نجفی

• دکتر ابوالحسن ندیم

• دکتر شهرزاد نعمت‌اللهی

• دکتر کورش هلاکوئی نائینی

• دکتر پروین یاوری

• ندا ایزدی

• بیان حسینی

• دکتر سیدجلیل حسینی

• دکتر علی‌اکبر حق‌دوست

• دکتر شهپر حقیقت

• دکتر فاطمه حیدرپور

• دکتر احمد خسروی

• دکتر فاطمه خسروی شادمانی

• دکتر رضا خیراندیش

• دکتر امین دوستی ایرانی

• دکتر مریم راد

• دکتر شهاب رضائیان

• دکتر کاظم زنده‌دل

• دکتر بحیی سلیمی

• دکتر آرمیتا شاه‌اسماعیلی

به لطف الهی، پس از انتشار سه جلد ویراست نخست کتاب «مرجع اپیدمیولوژی بیماری‌های شایع ایران» در سال ۱۳۹۳، به دنبال آن انتشار ویراست دوم از جلد نخست تحت عنوان بیماری‌های واگیر، اینک شاهد انتشار ویراست دوم از سومین جلد کتاب که به «سرطان‌ها» اختصاص یافته است؛ هستیم.

به دلیل اهمیت سرطان‌ها، و دارا بودن رتبه‌ی سوم در بین سبب‌های مرگ و اختصاص داشتن واحدهای درسی مجزا در برخی از رشته‌های تحصیلی در مقاطع مختلف دانشگاهی، هیأت مدیره انجمن علمی اپیدمیولوژیست‌های ایران تصمیم گرفت، که مجموعه مطالب مرتبط با سرطان‌های شایع در مجلدی جداگانه و در قالب سومین جلد کتاب ارائه شود.

امروزه معضل سرطان‌ها به یکی از مشکلات جدی بهداشتی کشورها تبدیل شده است. تغییر در سبک زندگی، تنش‌های جدید فراروی انسان، تغییرات آب‌وهوایی و اقلیمی؛ معضل آب و هوای سالم؛ عوامل خطر شناخته شده‌ای مانند دخانیات، چاقی، کم‌تحرکی، و تغذیه ناسالم و... سبب مستعد شدن افراد در برابر ابتلا به سرطان‌ها شده است. افزایش مبتلایان به سرطان، تنها به دلیل تغییر سبک زندگی و آلوده بودن محیط‌های زندگی نیست، بلکه این روزها فرایندها و تکنیک‌های تشخیصی سرطان و بهبود سامانه ثبت سرطان‌ها، پیشرفته‌تر از گذشته شده که همین موضوع، آمار سرطان‌های ثبت شده را بیشتر از سال‌های قبل نشان می‌دهد.

سازمان جهانی بهداشت در گزارش سال ۲۰۱۴ میلادی خود، هشدار داده موج سرطان در راه است، و شمار مبتلایان به سرطان در جهان تا سال ۲۰۳۵ میلادی، به ۲۴ میلیون نفر/سال خواهد رسید. بر اساس اطلاعات سرطان‌های ثبت شده در ایران، شیوع سرطان بین سال‌های ۸۸-۱۳۶۸ خورشیدی، بیش از ۶ برابر در کشور افزایش داشته است. مجلس شورای اسلامی در سال ۱۳۶۸، نظام سلامت را به ثبت آمار سرطان‌ها در

کشور موظف کرد، و شاهد آن بودیم که در آن سال، آمار ثبت شده بیماران مبتلا به سرطان، حدود ۱۱ هزار نفر اعلام شد، اما در سال ۱۳۸۸، تعداد بیماران مبتلا به سرطان به حدود ۷۰ هزار نفر رسید. در سال ۱۳۹۴ این تعداد به بیش از ۹۹ هزار نفر رسیده است. البته بین آمارهای رسمی و غیر رسمی درباره‌ی ثبت سرطان در کشور، تفاوت معنی‌داری وجود دارد.

براساس گزارش‌های مرکز بین‌المللی پژوهش‌های سرطان تعداد مبتلایان جدید در سال ۲۰۲۰ در ایران برابر با ۱۳۱۱۹۱ نفر بوده است. بیشترین موارد سرطان مربوط به پستان، معده، کولورکتوم، ریه و پروستات بوده است. شیوع موارد مبتلا به سرطان هم در ۵ سال اخیر حدود ۳۲۰ هزار نفر است. در همین گزارش موارد مرگ سالیانه در کشور برابر با ۷۹ هزار نفر بوده است. میزان بروز استاندارد شده سنی در سال ۲۰۲۰ برابر با ۱۵۲/۷ در صدهزار نفر و میزان مرگ استاندارد شده سنی برابر با ۹۴/۰ در صدهزار نفر است.

با وجود این مسائل، دستورالعمل‌های پیشگیری و کنترل اختصاصی برای سرطان‌ها در کشور تدوین نشده است، که امید است در آینده‌ای بسیار نزدیک این امر رخ دهد. انجمن علمی اپیدمیولوژیست‌های ایران، آمادگی هرگونه همکاری در این خصوص را دارد.

در ویراست دوم از جلد مربوط به سرطان، با توجه به اهمیت انواع دیگر سرطان، تعداد فصل‌های کتاب از ۱۲ فصل به ۲۰ فصل افزایش یافته است. همچنین نویسندگان هم از ۱۴ نفر به ۳۰ نفر افزایش یافته است. در چیدمان فصول جلد سوم کتاب، پس از ذکر مقدمه‌ای بر اپیدمیولوژی سرطان‌ها، نظام ثبت سرطان، به سرطان‌های پستان، معده، کبد، مری، روده بزرگ، پانکراس، پروستات، مثانه، کلیه، ریه، خون، لنفوم، تیروئید، سیستم عصبی، تخمدان، دهانه‌ی رحم؛ دهان و پوست پرداخته شده است.

همانند جلد‌های نخست و دوم، با تأکید بر تخصصی بودن کتاب، مسؤولیت نگارش هر فصل از این جلد به افرادی صاحب‌نظر- ترجیحاً اپیدمیولوژیست- در این زمینه واگذار شد.

به عنوان مسؤول هماهنگی کتاب، صمیمانه ترین مراتب سپاسگزاری خود را از ۳۰ نویسنده همکار جلد سوم این کتاب ابراز می دارم، و از همه ی عزیزان به عنوان نگارنده ی مسؤول فصول و همچنین همکاران آن ها صمیمانه سپاس گذاری می نمایم. از زحمات اعضای محترم هیأت مدیره انجمن به ویژه راهنمایی های استاد ارجمند جناب آقای دکتر ابوالحسن ندیم، رئیس محترم انجمن و همچنین اعضای محترم هیأت ممتحنه و ارزشیابی اپیدمیولوژی صمیمانه قدردانی می نمایم.

همچنین از زحمات جناب آقای علیزاده و همکاران ایشان در انتشارات گپ که زحمت صفحه بندی و انتشار کتاب را متحمل شدند؛ نیز تشکر و قدردانی می گردد.

به منظور یکپارچه سازی فصول کتاب، در طی امر ویراستاری، سعی فراوان شد که از واژه های تخصصی اپیدمیولوژی به صورت یکنواخت و بر اساس ویراست پنجم کتاب مرجع «فرهنگ جامع همه گیر شناسی (اپیدمیولوژی)» استاد گران قدر جناب آقای دکتر کیومرث ناصری استفاده شود. رسم الخط تدوین و نگارش واژه ها نیز بر اساس توصیه های فرهنگستان زبان و ادب پارسی تنظیم شد. بسیار تلاش شد که استقلال واژگان در کلمات مرکب رعایت گردد. در واژه گزینی و معادل سازی واژه های انگلیسی و لاتین به پارسی نیز دقت فراوان صورت پذیرفت. تا حد امکان معادل های انگلیسی و لاتین واژه های ذکر شده در متن، به صورت زیرنویس در پایین هر صفحه درج گردید. فرمت نگارش فصول مختلف کتاب و همچنین منابع نیز یکسان سازی شد. در روند ویراستاری کتاب، با تلاش همکاران گران قدر آقایان دکتر رضا چمن و دکتر احمد خسروی که زحمت ویراستاری را به عهده داشتند؛ دقت و کم غلط بودن متون بسیار مورد تأکید بود و از همین رو، متون اولیه نگارش شده توسط همکاران، بارها و بارها بازخوانی، ویرایش و اصلاح گردید. در روند ویراستاری کتاب هیچ گاه «دقت» فدای «سرعت» نشد که امید است حاصل زحمات، بر غنای این مجموعه بیفزاید. از تلاش ها و زحمات این همکاران محترم و همچنین ویراستاران ویرایش نخست این جلد کتاب که در امر ویراستاری و تصحیح، کوشش های شایانی داشته اند، سپاس گذاری می گردد.

امید است با تلاش فراوانی که نویسندگان و ویراستاران کتاب بر عهده داشته‌اند؛ این کتاب در راستای افزایش سطح دانش تخصصی اپیدمیولوژی همکاران و دانش‌پژوهان کشور در زمینه‌ی سرطان‌ها راه‌گشا باشد.

از استادان، پژوهشگران، همکاران و خوانندگان ارجمند درخواست می‌شود ایرادهای احتمالی و هم‌چنین نظرات و پیشنهادهای ارزنده خود را برای اعمال و اصلاح در ویرایش‌های بعدی به هیأت مدیره انجمن علمی اپیدمیولوژیست‌های ایران به رایانامه irea.weblog@gmail.com اعلام نمایند.

دکتر پروین یاوری

استاد اپیدمیولوژی گروه بهداشت و پزشکی اجتماعی دانشکده‌ی پزشکی
دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی
عضو هیأت مدیره انجمن علمی اپیدمیولوژیست‌های ایران و مسئول هماهنگی کتاب
تهران، شهریور ۱۴۰۰ خورشیدی

www.ketab.ir

فهرست مطالب

فصل ۱: مقدمه‌ای بر همه‌گیرشناسی سرطان‌ها	۱۵
فصل ۲: نظام ثبت سرطان در ایران	۴۳
فصل ۳: سرطان پستان	۵۱
فصل ۴: سرطان معده	۶۷
فصل ۵: تومورهای اولیه‌ی کبد	۸۱
فصل ۶: سرطان مری	۹۵
فصل ۷: سرطان روده بزرگ (کولون و رکتوم)	۱۰۷
فصل ۸: سرطان پانکراس	۱۲۱
فصل ۹: سرطان پروستات	۱۲۷
فصل ۱۰: سرطان مثانه	۱۳۷
فصل ۱۱: سرطان کلیه	۱۴۹
فصل ۱۲: سرطان ریه	۱۶۱
فصل ۱۳: سرطان خون	۱۷۱
فصل ۱۴: لنفوم	۱۷۹
فصل ۱۵: سرطان تیروئید	۱۸۷
فصل ۱۶: سرطان‌های دستگاه عصبی مرکزی	۱۹۹
فصل ۱۷: سرطان تخمدان	۲۰۹
فصل ۱۸: سرطان رحم	۲۲۱
فصل ۱۹: سرطان دهان	۲۳۳
فصل ۲۰: سرطان پوست	۲۴۱